

To 26.10.2023 Carelia-sali

Terveiset Tukholmasta!

A close-up portrait of a woman with long, wavy brown hair and light-colored eyes, looking directly at the camera with a neutral expression. The background is slightly blurred, showing what appears to be a textured wall or door.

Malin Broman
liidlaus

 JOENSUUN
KAUPUNGIN-
ORKESTERI

joensuunkaupunginorkesteri.fi

OHJELMA

Andrea Tarrodi

Paratiisilinnut II (10')

Wolfgang Amadeus Mozart

Viulukonsertto nro 3

G-duuri KV 216 (26')

Allegro

Adagio

Rondeau: Allegro

Väliaika

Caroline Shaw

Entr'acte (13')

Johannes Brahms

Haydn-variaatiot op. 56a

(sov. A. Viatzovtsev) (20')

*Teema: Pyhän Antoniuksen koraali –
Variaatiot I – VIII – Finaali*

Konsertin kesto on noin 1 h 45 min,
sisältäen väliajan.

ESIINTYJÄT

Malin Broman

Viulisti **Malin Broman** on paitsi kysytty viulusolisti, taiteellinen johtaja, kamarimuusikko ja opettaja myös suosittu viulisti-johtaja ("orchestral leader").

Broman on saavuttanut menestystä sekä solistina että kamarimuusikkona. Hän on perustajajäsen nimekkäässä Kungsbacka-pianotriossa, jonka esiintymisareenoina ovat olleet muun muassa New Yorkin Carnegie Hall, Amsterdamin Concertgebouw, Wiener Konzerthaus sekä Kölnin ja Berliinin Philharmonie-salit. Vuosina 2004–2010 hän oli niin ikään nimekkään ja paljon levyttäneen Nash Ensemblen jäsen. Yhtyeen riveissä hän myös debytoi BBC:n Promseilla. Bromanin tuorein kokoonpano on Euroopan parhaimmista kamarimuusikoista koostuva Stockholm Syndrome Ensemble, jonka perustajiin hän kuuluu. Pianistimiehensä **Simon Crawford-Phillipsin** kanssa Broman esiintyy säännöllisesti duona.

Broman on vuodesta 2008 työskennellyt Ruotsin radion sinfoniaorkesterin 1. konserttimestarina, jossa hänen vahvuutensa sekä solistina että kamarimuusikkona yhdistyvät. Tämän tehtävän menestyksekkään hoitamisen myötä Bromania onkin nähty vierailevana konserttimestarina useiden nimekkäiden orkestereiden riveissä, joista mainittakoon London Symphony Orchestra, Chamber Orchestra of Europe sekä Mahler Chamber Orchestra. Vuonna 2002 Broman

vastaanotti palkinnon Hallandin kunnan akatemialta työstään musiikin saralla ja vuonna 2008 hänet valittiin Ruotsin kuninkaallisen musiikkiakatemian jäseneksi.

Tällä hetkellä hän toimii alttoviulunsoiton professorina Edsbergin musiikki-instituutissa Tukholmassa. Malin Broman on levyttänyt yli 30 albumia, muun muassa levymerkeille Hyperion, NAXOS, BIS ja Channel Classic. Hän soittaa Järnåker-säätiön ystävällisesti lainaamalla Stradivarius-viululla vuodelta 1709 sekä Bajoni-alttoviululla vuodelta 1861. Broman on toiminut ruotsalaisen Musica Vitae -kamariorkesterin taiteellisena johtajana vuodet 2015–2020. Hän aloitti Keski-Pohjanmaan Kamariorkesterin taiteellisena johtajana syksyllä 2019.

TEOSSEITTELYT

Andrea Tarrodi: Paradisfåglar II

Tukholman Kuninkaallisesta musiikkikorkeakoulusta säveltäjäksi valmistunut Andrea Tarrodi (s. 1981) on Ruotsin tämän hetken valovoimaisimpia säveltäjiä, jonka teoksia esitetään ja tilataan ympäri Eurooppaa. Hänen tyyliään voi luonnehtia postmoderniksi, mutta vaikka Tarrodin teokset ovat tonaalisia ja korvissa sulavan kau-

niita, ne ovat myös mielikuvituksellisia ja toteutustavoiltaan innovatiivisia.

Paradisfåglar, Paratiisilinnut, valmistui alun perin jousille vuonna 2008. Laajennettu versio *Paradisfåglar II* valmistui vuonna 2013 Västerås Sinfonietalle. Innoituksena ja lintujen lähteenä Tarrodille toimivat BBC:n Planet Earth -luonto-ohjelmat, mutta soivasta dokumentista ei ole kyse. Paratiisilintuja voi pitää yhtenä Tarrodin signatuuriteoksista.

Teoksen alku tuntuu hahmottavan luonnon hiljaisuutta, josta minimalisitisesti aaltoileva musiikki kasvaa hymnimäiseksi crescendoksi. Sitä seuraa levollisempi, hypnoottisesti vellova suvantovaihe, jonka hiljentyessä lintuut alkavat huhuilla, vislailla ja huikkailla orkesterissa. Eri kokoisia, värisiä ja luonteisia lintuja riittää pian joka oksalle, mutta moniääninen konsertti tiivistyy jousisoittimiin uudelleen ilmestyvän hymnialueen ympärille. Hiljenevässä lopussa soivat puhaltimien trillien ja lyömäsoittimien huminan säestämät luonnon äänet.

Wolfgang Amadeus Mozart: Viulukonsertto nro 3 G-duuri KV 216

”Ei näet riitä, että soittaa pelkästään sen, mikä on merkitty ja määrätty eikä sitten lisää siihen mitään muuta, vaan esityksissä on oltava oikeaa tunnetta: on antauduttava ilmaistavan mielenliikuttuksen valtaan sekä lisättävä ja esitettävä hyvää tyyliä osoittaen kaikki nuottien sitomiset, etuheleet, aksentit, fortet ja pianot – sanalla sanoen kaikki mitä ikinä kuuluu hyvän maun mukaiseen esitykseen ja jonka voi oppia pelkästään pitkän kokemuksen mukanaan tuoman terveen arvostelukyvyyn turvin.”

Leopold Mozart esitteli italialaiseen perinteeseen nojaten Viulunsoiton perusteissaan (1787) klassisen tyylin tuntomerkit koulumestarin ottein.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791) sai viulunkäsittelyssä oppinsa kirjaimellisesti isän kädestä, alkaen vuosina 1764–66 nappulaliigassa sävelletyistä varhaisista viulusonaateista.

Ei ole säilynyt tietoa, esittikö Mozart itse koskaan vuonna 1775 säveltämänsä neljää viulukonserttoa. Kolmen viimeisen konserton ranskalaisyyliset finaalit vaihtelevine episodeineen eri tempoissa viittaisivat siihen, että hän oli ehkä ajatellut ottavansa ne mukaan Ranskan-matkalleen vuonna

1778. Konserttoja esitti ainakin Salzburgin konserttimestari **Brunetti**.

Viulukonsertto nro 3 G-duuri on sisältöään kahta edeltäjäänsä itsenäisempi, mutta muodoltaan kahta seuraajansa perinteisempi. Ensimmäisessä osassa (Allegro) orkesterin keväisesti pyrskähättävän johdannon jälkeen solisti jatkaa samaa aihetta, mutta esittelee myös viehkeästi laulavan sivuteeman. Konsertoiva vuoropuhelu herkästi tasapainotettua ja aloitteita singahtelee puolin ja toisin. Johdantoteemaan perustuvassa kehityksessä Mozart kääntyy molliin ja tuo mukaan uutta materiaalia. Koko osa tuntuu rakentuvan kiusoitteleville kujeille, pienille harhautuksille ja suurille eleille, jotka kuitenkin sulavat iloiseen hymyyn.

Mozartin viulukonserttojen hitaat osat ovat poikkeuksetta auvoisia onnen ja rauhan tyysijoja, toisin kuin pianokonserttojen monitasoiset väliosat. G-duuri-konserton Adagiossa oboet vaihtuvat lenseämpiin huiluihin, korkeat jouset verhotaan sordiinoin ja matalat säestävät pizzicatoilla. Näyttämö jätetään esittelyn jälkeen solo-viulun runolliselle, aavistuksenomaisia mollisävyjä hyödyntävälle pitkälinjaiselle melodialle, jota ainoastaan puhaltimet lyhyesti kommentoivat.

Myös tämän osan loppuun on varattu paikka kadenssille, jonka jälkeen mitä yksinkertaisin kertaus hyvästelee helästi teeman.

Finaali (Rondeau: Allegro) on varattu yllätyksille, jonka vuoksi ensimmäinen rondoteema on viattoman hilpeä. Sen jälkeen kuultava e-mollitaite siciliano-tyylissä ei vielä ällistytäkään, mutta hidaskavotti g-mollissa pizzicatosäestyksineen puhallinsointuineen sekä sitä seuraava kansanomaisinen Allegretto-tema osoittavat mielikuvituksen virtaavan esteettä. Rondoteeman kertaus kulminoituu jälleen kadenssiin ja osa häipyy sirostelemaan pianissimoon.

Caroline Shaw: Entr'acte

Caroline Shaw (s. 1982) on New Yorkissa asuva muusikko – laulaja, viulisti, säveltäjä ja tuottaja – josta tuli vuonna 2013 Partitallaan 8:lle äänelle nuorin Pulitzer-palkinnon voittaja. Tällä hetkellä Shaw opettaa New Yorkin yliopistossa, soittaa viulua American Contemporary Music Ensemblessä ja laulaa Roomful of Teeth -yhtyeessä. Hän on niittänyt mainetta myös yhteistyöstään räppäri **Kanye Westin** kanssa laulajana ja tuottajana.

Shaw'n musiikissa on tuntuville laaja vaikutteiden kirjo amerikkalaisesta minimalismista Mozartin ja **Brahmsin**

kamarimusiikkiin. Klassinen esikuva kuuluu myös vuonna 2011 jousikvartetille sävelletystä *Entr'actesta* ("Välisoitto"), jonka Shaw laajensi vuonna 2014 jousiorkesterille.

Shaw kuuli vuonna 2011 Brentano-kvartetin esittävän *Haydnin jousikvartetton op. 77/2* menuettia. Kvartetin menuetilla on harvinainen tempomerkintä Presto (ma non troppo) ja sävel-laji vaihtuu kehystaitteen F-duurista trion Des-duuriin. Shaw'hon teki vaikutuksen tuo eleeton modulaatio, josta tuli lähtökohta *Entr'actelle*. "Se vastaa rakenteeltaan menuettia ja trioa, pelaa klassisella muodolla, mutta vie sen pitemmälle", esittelee Shaw. "Minusta on hienoa, kuinka jotkut teokset (kuten op. 77 menuetit) siirtävät sinut yllättävästi Ihmemaan Liisan peilin toiselle puolelle, absurdin, sulavan ja technicolor-väreillä värjätyin siirtymän tapanaan."

Entr'acten käynnistävä temalla ei ole samanlaista roolia kuin klassistisessa menuetissa, vaikka aiheeseen palataan teoksen loppupuolella. Pääosassa ovat sen sijaan "välissä" tapahtuvat asiat, siirtymät ja sivupolut, musiikilliset nyrjähdykset uusiin maisemiin ja tiloihin. Teoksen sävelaiheet ovat helposti tunnistettavia, mutta lip-suvissa rytmeissään ja yllättävissä harmonioissaan kurittomia ja leikkisiä.

Johannes Brahms:
Haydn-variaatiot op. 56a
(sov. Aleksander Viazovtsev)

Johannes Brahms (1833–1897) ei kunnioittanut perinnettä siksi, että olisi halunnut säveltää samoin kuin esikuvansa, vaan koska hän halusi säveltää yhtä hyvin. Kesäloma Tutzingissa 1873 Baijerin Alpeilla vaimensi noita takaa kaikkuvia askeleita: siellä oli vuoria, sininen järvi ja hyväntuulisia naisia kiusattavana.

Aiemmat variaationsa Brahms oli säveltänyt pianolle ja myös *Haydn-muunnelmat op. 56* valmistuivat ensiksi kahdelle pianolle. Orkesterille ei ennen Brahmsia ollut juuri kirjoitettu itsenäisiä muunnelmateoksia ja ehkä sen vuoksi Brahms odotti ennen kuin julkaisi orkesteriversiön op. 56a. Teema on alun perin puhaltimille sävelletty ja Brahmsin lähtökohta oli kamarimusiikillinen, mikä on huomioitu Aleksander Viazovtsevin sovituksessa.

Teema oli peräisin **Esterhazy**-hoville sävelletystä puhallinpartitasta, jonka Brahmsin ystävä **C. F. Pohl** oli kaivanut esiin. *Pyhän Antoniuksen koraalina* Itävallassa tunnettu sävelmä on myöhemmin osoittautunut jonkun muun kuin Haydnin säveltämäksi, mutta teemassa on hyvä bassolinja, tahtiluvultaan epä-

säännölliset fraasit ja leppeä ilme, jota kelpasi väännellä eri suuntiin.

Vuoroin rehvakkaat ja umpimieliiset muunnelmat ovat Brahmsin näköisiä. Jotkut ovat hahmottaneet taustalla häämöttävän sinfonisen suunnitelman, jossa kolme ensimmäistä ja energistä muunnelmää muodostaisivat avausosan, neljäs hitaan osan, muunnelmat 5–8 edustaisivat eri scherzokarakterejä ja viimeinen variaatio olisi finaali.

Brahms otti sävellysteknisen haasteen vastaan lataamalla muunnelmat täyteen kontrapunktisia hienouksia, mutta piti huolen, etteivät ne peittäisi Haydnilta perittyä hyväntuulisuutta.

Teosesittelyt: **Antti Häyrynen**

Pikkujoulut kynttilän- valossa

La 25.11.2023 klo 18

Joensuun Laulutalo

Liput: 59 €, sis. ruokailun.

lippu.fi ✨

Tällä viikolla orkesterissamme soittavat:

I VIULU

Mariko Matsumoto | konserttimestari
Klaus-Peter Haav | vuorotteleva konserttimestari
Miina Järvi | 1. viulun äänenjohtaja
Heli Untamala
Konstancja Smolorz
Kseniya Trusava

II VIULU

Ilona Piirainen | äänenjohtaja
Eliina Jalas | varaäänentohtaja
Grażyna Wendland-Górzyńska
Alina Hiltunen
Paweł Domański

ALTTOVIULU

Sławomir Górzyński | äänenjohtaja
Ulla-Riikka Karvinen | varaäänentohtaja
Boris Popov
Katri Hänninen

SELLO

Akito Goto | soolosellisti
Piotr Sobczak | äänenjohtaja
Konstantin Mishukov | varaäänentohtaja
Claire Lacey

KONTRABASSO

Kari Räsänen | äänenjohtaja
Henrica Fagerlund | varaäänentohtaja

LYÖMÄSOITTIMET

Hannu Porkka | äänenjohtaja

HUILU

Alexander Viazovtsev | äänenjohtaja
Yonatan Kadosh | varaäänentohtaja

OBOE

Jonna Staas | äänenjohtaja
Gabriela Dogaru | varaäänentohtaja

KLARINETTI

Petri Vallius | äänenjohtaja
Julia Rima | varaäänentohtaja

FAGOTTI

Boğaç İpeklioğulları | äänenjohtaja
Ecem Baltacı | varaäänentohtaja

KÄYRÄTORVI

Lauri Purhonen | äänenjohtaja
Hannu Korkalainen | varaäänentohtaja

TRUMPETTI

Kyösti Varis | äänenjohtaja
Matti Raijas | varaäänentohtaja

TUUBA

Ari Varpula | äänenjohtaja